

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра теорії і методики фізичної культури

Лапичак І. Є., Боднарчук О. М.

Лекція з навчальної дисципліни

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ для студентів спеціальності 014 Середня освіта

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні кафедри теорії та
методики фізичної культури
«30» серпня 2018 р. протокол № 1
Зав. каф _____ Боднар І. Р.

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС.

1. Фактори, які зумовлюють виникнення і розвиток фізичного виховання.
2. Основні напрямки фізичного виховання.
3. Мета та завдання фізичного виховання.

ВСТУП

При вивченні будь якого явища в природі чи суспільстві основним є питання про те, що зумовило його появу і регулює функціонування в даний час і розвиток в майбутньому. В лекції розкривається питання сутності фізичного виховання., причин, що зумовили виникнення і розвиток фізичного виховання як соціального явища.

1. Фактори, які зумовлюють виникнення і розвиток фізичного виховання.

Фізичне виховання будучи підсистемою суспільної культури формується і змінюється під дією загальнокультурних матеріальних і соціальних умов життя суспільства та потреб суспільства. А також фізичне виховання в процесі функціонування впливає на функціонування суспільства.

На фізичне виховання в умовах життя суспільства впливають такі групи факторів: загальнокультурні і соціально-економічні умови, демографічні, національні традиції, географічні і кліматичні умови, індивідуальні та групові потреби.

Але як особлива специфічна сфера людської діяльності фізичне виховання володіє певною незалежністю та самостійністю. Це означає, що в області фізичного виховання виникають специфічні закономірності, які мають відмінні особливості і обумовлені внутрішніми і зовнішніми факторами.

Фізичне виховання зароджувалось в надрах суспільства і є продуктом тої суспільної формації, в якій воно існує.

Фактори, які зумовлюють функціонування і розвиток фізичного виховання:

- ***Вплив соціальних систем.*** Розвиток виробничих сил привів до виникнення особистої власності, часті військові сутички між племенами, боротьба за владу в середині держави, боротьба за переділ територій між державами, потреба в кваліфікованих робочих викликали необхідність створення загальнодержавних міроприємств спрямованих на рішення завдань фізичної підготовки певних груп населення. Виникають соціальні системи фізичного виховання, формуються їх цілі та завдання, створюються програми. Фізичне виховання виділяється в самостійну область суспільних відносин. Багаточисельні дослідження показали, що найбільш активно впливали на формування соціальних систем фізичного виховання воєнні круги.
- ***Вплив соціально-культурної системи***

- **Політика, ідеологія, релігія.** Фізичне виховання по мірі розвитку набуває нових рис і стає соціальним явищем, яке має культурне, виховне і оздоровче значення і його використовують в політичних і релігійних цілях.
- **Соціально-економічні фактори**
- **Вплив особистісних факторів.** (Потреби людей, мотивація та інтерес)

Таким чином, фізичне виховання представляє собою складне соціально-економічне, педагогічне, біологічне і психологічне явище. В умовах сучасного суспільства фізичне виховання виступає в якості елемента виховання і соціалізації особистості, формування потреб в здоровому способі життя.

2. Основні напрямки фізичного виховання.

Розглядаючи фізичне виховання як соціальне явище можна виділити основні напрямки його функціонування:

1. Продуктивна діяльність – узагальнення практичного досвіду, проведення досліджень, здійснення педагогічного процесу фізичного виховання. Задовольняє потребу в знаннях про процес фізичного виховання (науково-дослідна робота).
2. Фізичне виховання включає загальну, професійно-прикладну фізичну підготовку і фізичну культуру. Задовольняє потребу людини і суспільства в укріплення здоров'я, поліпшення фізичного розвитку, підготовки до життєдіяльності і організації вільного часу.
3. Спорт – задовольняє потреби людей і суспільства в досягненні максимальних фізичних можливостей та видовищних потреб.
4. Фізична рекреація – задовольняє потреби в оздоровленні, активному відпочинку, розвагах.
5. Фізична реабілітація – задовольняє потреби в оптимізації процесів відновлення після захворювань, травм.
6. Валеологія – разом з гігієною задовольняє потреби в знаннях про здоровий спосіб життя.

3. Мета та завдання фізичного виховання.

Метою фізичного виховання є сприяння гармонійному розвитку особистості, формування, зміцнення і відтворення здоров'я людини (Є. Приступа).

Мета формується з врахуванням наступних факторів:

- а) соціально зумовленим запитом суспільства до рівня розвитку духовних і фізичних складових розвитку людини;
- б) індивідуальною потребою людей у зміцненні здоров'я;
- в) об'єктивних, генетично детермінованих закономірностей психічних і фізичних здібностей людини.

Задачі фізичного виховання полягають у тому, щоб забезпечити розвиток фізичних якостей людини, та їх основі рухові здібності, (Л.П.Матвеев.“ТіМФВ”, 1991) удосконалити тілобудову, зміцнити здоров'я, досягнути високого рівня працездатності, сприяти вихованню особистості.

Задачі умовно поділені на:

1. *Освітні* - а) формування теоретико-методичних знань;
б) формування рухових вмінь і навичок.
  2. *Оздоровчі* - розвиток рухових якостей.
  3. *Виховні* - виховання морально-вольових якостей через свідомий розвиток рухових якостей.
- (Б.М.Шиян, В.Папуша. “теорія фізичного виховання”. Тернопіль “Збруч” 2000 рік).

Завданнями фізичного виховання є:

1. Укріплення здоров'я, підвищення рівня життєдіяльності, підвищення опірності організму діям негативних факторів зовнішнього середовища.
2. Підвищення функціональних можливостей організму, розвиток фізичних якостей.
3. Оволодіння руховими вміннями і навиками.
4. Формування знань в області фізичної культури і навчання прикладному їх використанню.
5. Формування мотивації до занять фізичними вправами
6. Виховання етичне, моральне, виховання патріотизму.

Рекомендована література

Основна:

1. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів : підручник / Б. М. Шиян. – Т. : Навчальна книга – Богдан, 2008. – Ч. 1. – 272 с.
2. Теория и методика физического воспитания / под ред. Т. Ю. Круцевич. – Киев : Олимпийская литература, 2003. – Т. 1. – 422 с.
3. Матвеев Л. П. Теория и методика физического воспитания : учеб. для ин-тов физ. культуры / под ред. Л. П. Матвеева, А. Д. Новикова. – 2-е изд., испр. и доп. – Москва : Физкультура и спорт, 1976. – Т. 1. – 303 с.
4. Курамшин Ю. Ф. Теория и методика физической культуры : учебник / под. ред. проф. Ю.Ф. Курамшина. – 3-е изд., стереотип. – Москва : Советский спорт, 2007. – 464 с.

Допоміжна:

1. Вільчковський Е. С. Система фізичного виховання молодших школярів: [навч.-метод. посіб. для викл. та студ. вищ. навч. закл. освіти I–II рівнів акредитації] / Є. С. Вільчковський, М. П. Козленко, С. Ф. Цвек. – Київ : Вища школа, 1984. – 232 с.
2. Шиян Б. М. Основи наукових досліджень у фізичному вихованні та спорті : [навч. посіб.] / Б. М. Шиян, Г. А. Єдинак, Ю. В. Петришин – Кам'янець-Поділ. : Рута, 2012. – 278 с. – ISBN 978-966-2771-10-7.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Про фізичну культуру і спорт : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3808-1>.

2. Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність - здоровий спосіб життя - здорова нація» : Указ Президента України від 9 лютого 2016 року № 42/2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/422016-19772>.